

Investigating the Relationship between Attributional Styles with Marital Satisfaction among Married Students of Shahid Chamran University and Ahvaz Jundishapur University

Zahra Mansourzade^{1*}

¹ Zahramansourzadeh, M.Sc., Family Counseling, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

* **Corresponding author:** Zahramansourzadeh, M.Sc., Family Counseling, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Received: 2020-08-18

Accepted: 2020-08-21

Abstract

Purpose: The aim of this study was to investigate the relationship between attributional styles and marital satisfaction among married students of Shahid Chamran University and Ahvaz Jundishapur University.

Method: The statistical population of this study consists of married students of Shahid Chamran University and Ahvaz Jundishapur University. The number of subjects in this study was 200 married female students who were selected by available methods. The Seligman Attribution Styles Questionnaire and Kansas Marital Satisfaction Questionnaire were used to measure the research variables. Correlation and regression statistical methods were used to analyze the data.

Results: The results of data analysis showed that there is a significant relationship between positive and negative attribution style (optimism-pessimism) and marital satisfaction. There is a significant relationship between internal-external; stable-unstable attribution style for good position and marital satisfaction; There was no significant difference between general and partial attribution style in good situation and marital satisfaction; Also, there is no significant relationship between general and minor attribution style for bad situation and marital satisfaction. The results of regression analysis showed that attributional styles can predict 44% of marital satisfaction.

The results of the current study show the importance of paying attention to couples' attributional styles to therapists and counselors in order to increase marital satisfaction

Keywords: Marital satisfaction, Attributional styles, Married students

بررسی رابطه ی بین سبک های اسنادی با رضایت زناشویی در بین دانشجویان متأهل دانشگاه شهیدچمران و دانشگاه جندی شاپور اهواز

زهرامنصورزاده^{*۱}

^۱ کارشناسی ارشد، مشاوره خانواده، دانشگاه شهیدچمران اهواز، اهواز، ایران
* نویسنده مسئول: کارشناسی ارشد، مشاوره خانواده، دانشگاه شهیدچمران اهواز، اهواز، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۰۵/۳۱

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۵/۲۸

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه ی سبک های اسنادی با رضایت زناشویی در بین دانشجویان متأهل دانشگاه شهیدچمران و دانشگاه جندی شاپور اهواز اجرا شد.

روش: جامعه آماری این پژوهش را دانشجویان متأهل دانشگاه شهیدچمران و دانشگاه جندی شاپور اهواز تشکیل می دهد. تعداد آزمودنی ها در این پژوهش ۲۰۰ نفر دانشجوی دختر متأهل بودند که به روش در دسترس انتخاب شدند. برای اندازه گیری متغیرهای پژوهش از پرسشنامه سبک های اسنادی سلینگمن و رضایت زناشویی کانزاس استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از روشهای آماری همبستگی و رگرسیون استفاده شد.

یافته ها: نتایج تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد بین سبک اسناد مثبت و منفی ترکیبی (خوشبینی-بدبینی) و رضایت زناشویی رابطه ی معنادار وجود دارد. بین سبک اسناد درونی - بیرونی؛ پایدار-ناپایدار برای موقعیت خوب و رضایت زناشویی رابطه ی معنادار وجود دارد؛ اما رابطه ی معناداری بین سبک اسناد کلی-جزئی در موقعیت خوب و رضایت زناشویی مشاهده نشد؛ همچنین بین سبک اسناد کلی-جزئی برای موقعیت بد و رضایت زناشویی رابطه ی معنادار وجود ندارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد سبک های اسنادی می توانند ۴۴ درصد رضایت زناشویی را پیش بینی کنند.

نتایج پژوهش فعلی اهمیت توجه به سبک های اسنادی زوجین را به درمانگران و مشاوران به منظور افزایش رضایت زناشویی نشان میدهد.

واژگان کلیدی: رضایت زناشویی، سبک های اسنادی، دانشجویان متأهل

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه علمی - تخصصی رویکردی نو در علوم تربیتی محفوظ است.

مقدمه

خانواده^۱ اصلی ترین هسته هر جامعه و کانون حفظ سلامت و بهداشت روانی است و نقش مهمی در شکل گیری شخصیت فرزندان یعنی پدران و مادران آینده ساز جامعه دارد و هیچ نهاد و مرجعی نمی تواند جایگزین خانواده به ویژه مادر شود. جامعه ای سالم تر و پویا تر است که مادران و پدران با شخصیت تر، سالم تر و با اعتقاد تر داشته باشد.

ازدواج^۲ پیمان مقدسی است که از طریق آن خانواده تشکیل می شود و تقریباً از ابتدای زندگی انسان در تمام زمانها و مکانها در میان اقوام و ملل و جوامع وجود داشته و مورد تأکید بیشتر ادیان بوده است. آن را پیوند مطلوب انسانی دانسته اند که به زندگی افراد معنا می بخشد [۱]. ازدواج در جامعه متغیر امروزی یک پدیده پیچیده است. انسان ها به دلایل مختلفی ازدواج می کنند. در کنار تمایلات جنسی که از مسائل اولیه هستند، عشق،

محیطی با موقعیتی بعد باید از این بعد به میزان پایداری کیفیت اسناد شده در طی زمان اشاره دارد، و به نوبه‌ی خود به دو طبقه پایدار ناپایدار تقسیم می‌شود. استاد ناپایدار عبارت است از نسبت دادن رویداد به علتی که از نظر زمانی کوتاه مدت و ناپایدار است.

بعد کلیت: این بعد به میزان تعمیم‌پذیری کیفیت اسناد داده شده اشاره دارد و به دو طبقه کلی - جزئی تقسیم می‌شود؛ یعنی نسبت دادن علت، پیامدها به همه‌ی موقعیتها در برابر نسبت دادن علت به موقعیت خاص.

بعد کنترل‌پذیری: این بعد نشان می‌دهد که آیا علت می‌تواند به وسیله فرد تحت تأثیر قرار گیرد یا نه. و شامل کنترل شخصی^{۱۰} و کنترل بیرونی^{۱۱} می‌گردد. کنترل شخصی اشاره دارد به کیفیت‌هایی که توسط خود شخص قابل کنترل است و کنترل بیرونی اشاره به کیفیت‌هایی دارد که توسط دیگران قابل کنترل است [۸].

از میان عوامل شناختی تأثیر گذار در روابط زناشویی بردبوری و فینچام^{۱۲} (۱۹۹۲) [۹] بیشترین توجه را به اسنادهایی می‌دانند که هر همسر برای رفتارهای دیگران و وقایع مربوط به روابطشان فراهم می‌کنند. قاسم زاده (۱۳۸۰) استاد در روابط همسران را اعتقاد دو طرف درباره علت‌ها و دلیل‌های طرف دیگر تعریف کرده است.

فینچام (۱۹۹۲) [۹] معتقدند که خشنودی و ناخشنودی زناشویی با اسنادهایی که همسران برای رفتارهای یکدیگر ارائه می‌دهند مشخص می‌شود. همسران دارای اختلاف تمایل دارند علت رویدادهای منفی زناشویی را نیت‌های منفی و انگیزه‌های خودخواهانه و سزاوار سرزنش همسرانشان بپندارند، که هم پایدارند و هم دربرگیرنده، در مقابل همسران خشنود اسنادهایی را ارائه می‌دهند که کیفیت رابطه را بهبود ببخشند.

کارنی و برادبوری^{۱۳} (۱۹۹۷) [۱۰] دریافته‌اند که زوجین با رضایت زناشویی بالا عوامل درونی و پایدار را به رفتارهای مثبت و عوامل خارجی و ناپایدار را به رفتارهای منفی همسر خود اسناد می‌دهند، در حالی که همسران با رضایت زناشویی پایین، در این فرایند اسناد دهی به صورت معکوس عمل می‌کنند. نتایج پژوهش هولتزورث-مانرئو^{۱۴} و جکوسون^{۱۵} (۱۹۸۵) [۱۱] نشان می‌دهد زوجین آشفته بیشتر از زوجین آرام درگیر فعالیت‌های اسنادی پیرامون تأثیرات منفی وقایع هستند و اینکه زوجین آرام غالباً از اسنادهای غنی کننده رابطه‌ای^{۱۶} و زوجین آشفته از اسنادهای نگهدارنده‌ی آشفستگی^{۱۷} استفاده می‌نمایند.

در ادامه پژوهش‌ها در زمینه سبک اسناد، پژوهشی توسط دیان، ملانی (۱۹۹۳) با عنوان سبک‌های اسنادی متفاوت مرتبط با رضایت زناشویی صورت گرفت. این پژوهش نشان داد که

امنیت اقتصادی، محافظت، امنیت عاطفی، احساس آرامش و فرار از تنهایی نیز، بعضی از عواملی هستند که باعث گرایش به ازدواج می‌شوند [۲]. در واقع، ازدواج موفق و شروع، رابطه زناشویی قادر است بسیاری از نیازهای روانی و جسمی را در یک محیط امن برآورده سازد و تأثیر به سزایی بر سلامت و بهداشت روانی^۳ افراد، داشته باشد [۱].

رابطه زناشویی هسته مرکزی نظام خانواده است و اختلال در آن به منزله تهدیدی برای بقا خانواده است. نارضایتی زوجها از یکدیگر از زندگی مشترک، پریشانی را در خانواده باعث می‌شود و این امری است که تأثیرات سو آن بر جامعه، خانواده و افراد قابل انکار نیست. در طول نیم قرن، امکانات شغلی، سرگرمی‌ها، علایق، شرایط اجتماعی، وضع جسمانی زن و شوهر عوض می‌شود. لذا زن و شوهر باید خود را برای این تغییرات آماده کنند و روابط متقابل خودشان را با آن تحولات تطبیق دهند [۳]. رضایت زناشویی^۴ یکی از عوامل مؤثر در ثبات خانواده‌ها و در عین حال بهداشت روانی همسران و فرزندان است. رضایت زناشویی باعث می‌شود تا زوجین بیشترین استفاده را از پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های فرد مقابل داشته باشد و از وقت و انرژی خود به بهترین شکل ممکن استفاده نماید. رضایت زناشویی یکی از عوامل مهم در تحکیم روابط زناشویی به شمار می‌رود.

در واقع، رضایت زناشویی یک ارزیابی کلی از وضع فعلی ارتباط ارائه می‌دهد. برای افزایش رضایت زناشویی تلاش‌های علمی فراوانی صورت گرفته است که می‌توان آن‌ها را به سه دسته تقسیم نمود: الف) برنامه‌های آماده سازی همسران قبل از ازدواج [۴؛ ب) برنامه‌های غنی سازی پس از ازدواج [۵؛ ج) مشاوره‌ی ازدواج برای همسران ناسازگار [۶]. در دهه ۱۹۷۰، شاخه روانشناسی اجتماعی به شدت تحت سلطه و نفوذ نظریه پردازان و پژوهشگران اسناد قرار داشت. نظریه اسناد به عنوان نظریه‌ای که با مطالعه ادراک شخص، ادراک رویداد، تغییر نگرش، کسب خودآگاهی، مداخله‌های درمانی و بسیاری چیزهای دیگر مرتبط است، مطرح شد [۷].

سبک اسناد^۵ عبارت است از تمایل فرد به کاربرد اسنادهای علی ویژه در موقعیت‌ها و در زمانهای مختلف. اسناد علی فرایندی است که فرد از طریق آن تعیین می‌کند که چه عاملی باعث ایجاد رویداد یا پیامد خاصی شده است. اسناد در چهار بعد کانون علی^۶، پایداری^۷، کلیت^۸ و کنترل‌پذیری^۹ طبقه بندی می‌شوند. بعد کانون علی: این بعد به منبع حاکم بر رفتار فرد که می‌تواند درونی یا بیرونی باشد اشاره دارد. استاد درونی عبارتست از نسبت دادن علت پیامد به عواملی که از خود شخص ناشی می‌شوند، و اسناد بیرونی عبارتست از نسبت دادن علت پیامد به عوامل

کنترل ناپذیر) توسط پترسون^{۲۲}، سلیگمن^{۲۳}، سمل^{۲۴}، بایر^{۲۵}، آبرامسونو^{۲۶} و متالکسی^{۲۷} (۱۹۸۳) [۱۳] ساخته شده است. این پرسش نامه اولین بار توسط شیخ الاسلامی، (۱۳۷۷) از انگلیسی به فارسی برگردانده شد و در فرهنگ ایرانی مورد استفاده قرار گرفت. این وسیله اندازه گیری نمراتی را برای تفاوت‌های فردی در زمینه گرایش افراد به اسناد علل وقایع خوشایند و ناخوشایند به عوامل درونی (در برابر بیرونی)، پایدار (در برابر ناپایدار) کلی (در برابر اختصاصی)، کنترل پذیر (در برابر کنترل ناپذیر) به دست می‌دهد [۱۳]. سبک‌های اسنادی برای اندازه گیری سبک‌های تفکر مثبت یا منفی مورد استفاده قرار می‌گیرد. این پرسشنامه اسنادی یک ابزار خودگزارشی است که شامل ۱۲ موقعیت فرضی (شش موقعیت مثبت و شش موقعیت منفی) می‌باشد. به دنبال هر موقعیت ۴ سؤال مطرح می‌شود. اولین سؤال که به صورت تشریحی پاسخ داده می‌شود یک علت عمده واقعه مورد نظر می‌پرسد که در نمره گذاری به حساب نمی‌آید؛ اما به آزمودنی در پاسخ دادن به ۳ سؤال بعدی کمک می‌کند ۳ سؤال بعدی برای همه موقعیت‌ها یکسان است و ابعاد اسنادهای علی را مورد سنجش قرار می‌دهد. دومین سؤال پس از هر موقعیت درونی و بیرونی بودن پاسخ فرد را می‌سنجد سومین سؤال پس از هر موقعیت مثبت - عدم ثبات پاسخ آزمودنی را مشخص ساخته و بالاخره چهارمین سؤال در هر موقعیت عام - خاص بودن پاسخ آزمودنی را مشخص می‌سازد. این پرسشنامه را هم به صورت فردی و هم به صورت گروهی می‌توان اجرا کرد. برای هر موقعیت از آزمودنی خواسته می‌شود تا هر یک از رویدادها را با دقت خوانده و در ذهن خود به وضوح مجسم کنند که خودشان در چنین موقعیتی قرار گرفته‌اند و آنگاه یک دلیل که به اعتقاد آن‌ها مهمترین و اصلی‌ترین دلیل آن رویداد می‌باشد را در محل در نظر گرفته شده بنویسند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

داده‌ها با استفاده از روش‌های ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون، رگرسیون چندگانه و رگرسیون تعاملی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نسخه‌ی ۲۵ نرم‌افزار بسته‌ی آماری برای علوم اجتماعی (SPSS-۲۵) صورت گرفت.

یافته‌ها

الف) آمار توصیفی:

نسبتهای را که هر یک از زوجین به طرف مقابل خود می‌دهد هر چه ملایم‌تر باشد (هر چه از الفاظ بهتری در خطاب کردن یکدیگر استفاده کنند)؛ هر یک از زوجین از این رابطه زناشویی رضایت دارند. بعلاوه زوج‌هایی که در طرف پریشان روش اسنادی قرار گرفته‌اند؛ نسبت به زوج‌هایی که در طرف بهبودی سبک اسنادی قرار گرفته‌اند؛ رضایت زناشویی کمتری دارند. با توجه به اهمیت اسنادها و تأثیر سوء این متغیر بر زندگی زناشویی افراد، در پژوهش حاضر سعی شده تا ارتباط سبک‌های اسنادی با رضایت زناشویی سنجیده شود.

روش

روش پژوهش از نوع توصیفی - همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانشجویان دختر متأهل دانشگاه شهیدچمران و دانشگاه جندی شاپور اهواز بود که از این میان ۲۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند. در میان شرکت کننده‌ها، کمترین سن ۱۹ و بالاترین سن ۳۲ سال بود، میانگین سنی آزمودنی‌ها ۲۷ سال بود.

الف - پرسشنامه رضایت زناشویی^{۱۸} (KMS): در حال حاضر از مقیاسی که برای تعیین کردن سطوح رضایت و خرسندی زناشویی افراد شرکت کننده، مقیاس رضایت زناشویی کانزاس خواهد بود [۱۲]. مقیاس رضایت زناشویی (KMS) یک مقیاس ۲ سوالی از نوع لیکرت می‌باشد، پاسخ‌های پاسخ دهندگان از ۱، که نشان‌دهنده‌ی نارضایتی شدید، تا ۷ که نشان دهنده‌ی رضایت شدید می‌باشد در ۳ محدوده‌ی رضایت زناشویی طبقه‌بندی می‌شود:

۱- چقدر از ازدواجشان راضی هستید؟

۲- چقدر از همسران راضی هستید؟

۳- چقدر از ارتباطتان با همسران راضی هستید؟

مقیاس رضایت زناشویی کانزاس به طور برجسته‌ای با دیگر مقیاس‌های رضایت زناشویی مرتبط است و از سطوح بالای انسجام درونی و اعتبار برخوردار است [۱۲]. در فرم اصلی پرسشنامه رضایت زناشویی کانزاس^{۱۹}، اسپون^{۲۰} و همکارانش (۱۹۸۹) پایایی پرسش نامه را با روش آلفای کرانباخ ۰.۲۲٪ گزارش کردند. در پژوهش حاضر جهت تعیین پایایی آزمون سبک‌های پرورشی از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد.

ب- پرسشنامه سبک‌های اسنادی^{۲۱} (ASQ) یک

وسیله خودگزارشی است و برای تعیین سبک اسنادی افراد یعنی منبع کنترل (درونی/ بیرونی)، میزان پایداری (باثبات/ بی ثبات)، کلیت (عمومی / اختصاصی) و قابلیت کنترل (کنترل پذیر /

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد نمرات نمونه آماری در سبک اسناد

موقعیت منفی		موقعیت مثبت		ویژگی سبکی
انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	
۵/۲۵	۲۱/۰۸	۵/۳۶	۳۰/۰۵	درونی-بیرونی
۵/۴۵	۲۳/۱۷	۵/۵۲	۳۱/۲۳	پایدار-ناپایدار
۴/۹۸	۲۰/۷۱	۵/۴۳	۲۹/۴۸	کلی-جزئی

جدول ۴. همبستگی میان ویژگی‌های اسنادی درونی-بیرونی؛ پایدار-ناپایدار و کلی-جزئی در موقعیت بد با رضایت زناشویی

ویژگی اسناد رضایت زناشویی	درونی-بیرونی	پایدار-ناپایدار	کلی-جزئی
میزان همبستگی	-۰/۰۲۴	-۰/۴۸	-۰/۲۸
سطح معناداری	۰/۸۳	۰/۴۵	۰/۰۵

جدول ۱. نشان می‌دهد که میانگین افراد در ابعاد موقعیت مثبت آنچنان اختلافی با یکدیگر ندارند فقط بعد جزئی - کلی در مقایسه با ابعاد دیگر میانگین کمتری را به خود اختصاص داده ولی تفاوت چندان محسوس نیست. در موقعیت منفی نیز بعد جزئی - کلی در مقایسه با ابعاد دیگر میانگین کمتری دارد. بطور کلی ابعاد موقعیت مثبت نسبت به موقعیت منفی میانگین بیشتری دارد.

جدول ۴. نشان می‌دهد بین اسناد درونی-بیرونی و پایدار-ناپایدار برای موقعیت بد با رضایت زناشویی همبستگی آماری معنادار وجود ندارد، اما بین اسناد کلی-جزئی در موقعیت بد با رضایت زناشویی همبستگی معناداری وجود دارد.

جدول ۲. میزان رضایت زناشویی دانشجویان متأهل

رضایت زناشویی	میانگین
۱۲۴/۴۸	میانگین
۳۱/۳۰	انحراف معیار
۴۸۵/۵۶	واریانس
۴۷	کمترین نمره
۱۶۲	بیشترین نمره

جدول ۵. آزمون همبستگی بین سبک اسناد مثبت ترکیبی (خوشبینی) و رضایت زناشویی

فرآوانی	میانگین	همبستگی	سطح معناداری
۲۰۰	۱۷/۲۸	۰/۲۳	۰/۰۲
۲۰۰	۱۲۴/۴۸		

جدول ۲. نشان می‌دهد که میانگین رضایت زناشویی در نمونه‌ی پژوهش ۱۲۴/۴۸، کمترین و بیشترین نمره به ترتیب ۴۷ و ۱۶۲ گزارش شده است.

چنانچه در جدول ۵ مشاهده می‌شود بین سبک اسناد مثبت ترکیبی (خوشبینی) با رضایت زناشویی همبستگی معنادار آماری در سطح معناداری ۰/۰۲ وجود دارد.

جدول ۳. همبستگی میان ویژگی‌های اسنادی درونی-بیرونی؛ پایدار-ناپایدار و کلی-جزئی در موقعیت خوب با رضایت زناشویی

ویژگی اسناد رضایت زناشویی	درونی-بیرونی	پایدار-ناپایدار	کلی-جزئی
میزان همبستگی	۰/۲۱	۰/۱۸	۰/۰۶
سطح معناداری	۰/۰۲	۰/۰۳۲	۰/۳۳

جدول ۶. آزمون همبستگی بین سبک اسناد منفی ترکیبی (بدبینی) و رضایت زناشویی

فرآوانی	میانگین	همبستگی	سطح معناداری
۲۰۰	۱۳/۲۴	-۰/۱۶	۰/۰۲
۲۰۰	۱۲۴/۴۸		

جدول ۳. نشان می‌دهد همبستگی بین اسناد درونی-بیرونی و پایدار-ناپایدار برای موقعیت خوب با رضایت زناشویی از لحاظ آماری معنادار است، اما بین اسناد کلی-جزئی در موقعیت خوب با رضایت زناشویی همبستگی معناداری مشاهده نشد.

چنانچه در جدول ۶ مشاهده می‌شود بین سبک اسناد منفی ترکیبی (بدبینی) با رضایت زناشویی همبستگی منفی معنادار در سطح معناداری ۰/۰۲ وجود دارد.

جدول ۷. پیش بینی رضایت زناشویی با سبک‌های اسنادی

سطح معناداری	T	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه	beta	سبک اسناد
۰/۰۰۲	۳/۱۸	۰/۰۴۴۱	۰/۲۱	۰/۲۶	

همچنین پژوهش فیشر، تردی؛ مک نالتی^{۳۴} (۲۰۰۸) [۲۰] در مورد بدبینی و رضایت زناشویی نشان داد که بدبینی همسران رضایت زناشویی پایین‌تری را در بین زنان و شوهرانشان بینی کرد. همچنین رضایت جنسی پایین‌تر و کاهش آن در بین شوهران با بدبینی مرتبط از نظر فینچام [۹] نیز ارتباط معنی داری بین بدبینی و رضایت زناشویی زوجین وجود دارد.

بدبینی جزء چند عاملی است که با رضایت زناشویی رابطه معکوس معنادار دارد. یافته‌های این پژوهش، در راستای تحقیق ای سی چنج، آل جی سانا [۱۹] بر دیوری، فینچام [۹] است. همچنان که می‌بینیم تحقیقات کمی در مورد تأثیر بدبینی بر رضایت زناشویی وجود دارد. ولی با مرور پیشینه در می‌یابیم که تأثیر بد بینی بر سلامت فیزیکی و روانی افراد غیر قابل انکار است. افراد بدبین دو برابر افراد عادی در معرض ابتلا به بیماری‌های عفونی هستند، کارکرد سیستم ایمنی ضعیف‌تری دارند، بیشتر افسرده می‌شوند، در مدرسه و کار کمتر پیشرفت می‌کنند.

۳. فرضیه‌ی سوم: بین سبک اسناد درونی-بیرونی؛ پایدار-ناپایدار و کلی-جزئی در موقعیت‌های خوب و بد با رضایت زناشویی رابطه وجود دارد. بین سبک اسناد درونی - بیرونی، پایداری - ناپایداری، کلی - جزئی، برای موقعیت خوب و موقعیت بد با رضایت زناشویی ارتباط معنی دار وجود دارد. با توجه به نتایج در می‌یابیم که بین اسناد درونی - بیرونی و سبک اسناد پایداری - ناپایداری برای رویداد خوب و رضایت زناشویی رابطه معنی دار وجود دارد. این در حالی است که ارتباط بین سبک اسناد کلی - جزئی، برای موقعیت خوب با رضایت زناشویی معنی دار نیست. نتایج نشان داد که بین اسناد کلی - جزئی برای رویداد بد، با رضایت زناشویی رابطه معنی دار وجود دارد. ولی ارتباط بین سبک اسناد پایداری - ناپایداری و درونی-بیرونی با رضایت زناشویی معنی دار نیست.

در مقایسه با زوجهای شاد، زوجهای مستأصل، به استاد علت‌های رویدادهای زناشویی منفی به شخص دیگر و در نظر گرفتن علت‌های آن رویدادها به عنوان پایدار و کلی، تمایل دارند. واکنش این زوجها در برابر رویدادهای مثبت در قطب مخالف قرار دارد. به طور کلی، فرض بر این است که استاد‌های علی، در واقع نگه دارنده و شاید آغاز کننده مشکلات زناشویی هستند [۹].

آزمودنی‌ها در موقعیت‌های خوب، موفقیت را به علل درونی و کنترل پذیر، نسبت می‌دهند. یعنی افرادی که، رضایت زناشویی

جدول ۷. ضریب بتا را ۰/۲۶ و نشان می‌دهد و مقدار T بدست آمده در سطح معناداری ۰/۰۰۲ قرار دارد. بنابراین سبک اسناد می‌تواند ۴۴ درصد از رضایت زناشویی را پیش بینی کند و مابقی سهم عوامل دیگر است.

بحث و نتیجه گیری

۱. فرضیه‌ی اول: بین خوشبینی (سبک اسناد مثبت ترکیبی) با رضایت زناشویی رابطه وجود دارد. برای فرضیه اول نمرات سبک اسناد مثبت ترکیبی (خوشبینی) افراد با رضایت زناشویی مورد بررسی قرار گرفت. جدول ۵ نشان می‌دهد که همبستگی بین خوشبینی و رضایت زناشویی ۰/۲۳ است و در سطح معناداری $P < 0.02$ قرار دارد، بنابراین فرضیه‌ی پژوهش تأیید می‌گردد. آساد^{۲۸} (۲۰۰۷) [۱۴]، سربوستا^{۲۹} و همکاران (۲۰۰۹) [۱۵]، اسپوتس^{۳۰} و همکاران (۲۰۰۵) [۱۶]، سوکت^{۳۱} (۱۹۹۳) [۱۷]، در پژوهش خود ارتباط آماری معنی داری بین خوشبینی و رضایت زناشویی گزارش کردند که با یافته‌های این پژوهش همخوانی دارد.

از نظر روانشناسان، عواملی را که احساس رضایت افراد را از زندگی مشترک افزایش می‌دهد، به این صورت می‌توان در سه دسته کلی دسته بندی کرد:

۱- عوامل درون فردی مانند ویژگی‌های شخصیتی (سبک‌های اسنادی)، منبع کنترل.

۲- عوامل بین فردی (مهارت حل مسئله، شیوه‌های دلبستگی)

۳- عوامل پیرامونی (سطح برخورداری اقتصادی، پیشه، تحصیلات) [۱۸].

همچنان که می‌بینیم عوامل درون فردی، مانند ویژگی‌های شخصیتی؛ از جمله خوشبینی یکی از عواملی است که می‌تواند بر رضایت از زندگی زناشویی افراد تأثیر گذار باشد.

۲. فرضیه‌ی دوم: بین بدبینی (سبک اسناد منفی ترکیبی) با رضایت زناشویی رابطه وجود دارد. همبستگی نمره‌های سبک اسنادی منفی ترکیبی با رضایت زناشویی سنجیده شد. جدول ۷ نشان داد که میزان همبستگی بدبینی با رضایت زناشویی ۰/۱۶- است و در سطح معناداری ۰/۰۲ معنادار است؛ بنابراین فرضیه‌ی پژوهش تأیید می‌شود. پس می‌توان نتیجه گرفت که بین دو متغیر بد بینی و رضایت زناشویی رابطه منفی معنی دار وجود دارد. پژوهش ای سی چنج^{۳۲}، آل جی سانا^{۳۳} (۲۰۰۱) [۱۹] ارتباط بین بدبینی و رضایت زندگی را معنی دار نشان داد.

9. controllability	کنترل پذیری
10. personal control	کنترل شخصی
11. external control	کنترل بیرونی
12. Fincham	فینچام
13. Carney and Bradbury	کارنی و برادبری
14. Holtzworth-Munroe	هولتزورث-مانرو
15. Jacobson	جکوبسون
16. relationship-enhancing attribution	اسنادهای غنی کننده رابطه ای
17. distress-maintaining	اسنادهای نگهدارنده آشفتهگی
18. Kansas, marital satisfaction questio	پرسشنامه رضایت زناشویی
19. Kansas	کانزاس
20. Spoon	اسپون
21. Attributional Style Questioner	پرسشنامه سبک‌های اسنادی
22. Peterson	پترسون
23. Seligman	سلیگمن
24. Semmel	سمل
25. Baeyer	بایر
26. Abramson	آبرامسون
27. Metalsky	متالکسی
28. Assad	آساد
29. Srivastava	سریوستاو
30. Spotts	اسپوتس
31. Suchet	سوکت
32. EC, Chang	ای سی چنچ
33. LJ, Sanna	آل جی سانا
34. Fisher, Terri D - .McNulty	فیشر، تردی؛ مک نالتی
35. attributional style retraining	سبک اسنادی

بیشتری دارند موفقیت‌ها و پیروزی‌ها را بیشتر درونی کرده و به خود نسبت می‌دهند و این باعث می‌شود که اعتماد به نفس آنها بالاتر رود و برای از بین بردن مشکلات تلاش بیشتری از خود نشان دهند. در موقعیت‌های بد و منفی هر چه افراد رضایت زناشویی کمتری داشته باشند، حوادث و اتفاقات را به شرایط کلی‌تر اسناد خواهند داد و در نتیجه درمانده‌تر خواهند شد.

محدودیت‌های تحقیق

عدم کنترل متغیرهای تأثیر گذار بر رضایت زناشویی از قبیل سایروژیگی های شخصیتی، وضعیت اجتماعی-اقتصادی، سن، جنسیت، آسیب‌های روانی شرکت کنندگان از مهمترین محدودیت پژوهش حاضر می‌باشد.

پیشنهاد‌های پژوهشی و کاربردی

پیشنهاد می‌شود که با توجه به مبانی نظری تحقیق متغیرهای تعدیل کننده مناسبی چون جنسیت، طبقه اجتماعی-اقتصادی، دوره‌های سنی متمایز، میزان برخورداری از مهارت‌های اجتماعی و... در تحقیقات وارد و مورد مقایسه قرار گیرد.

جهت دانش افزایی بیشتر می‌توان این پژوهش را در سایر جوامع آماری و همچنین در مناطق مختلف شهری و روستایی و همچنین در مردان و سنین مختلف و البته با حجم بیشتر از نمونه‌ی آماری انجام داد.

هم چنین اجرای این پژوهش با ابزارهای پژوهشی دیگر (نظیر مصاحبه، سایر پرسش نامه‌ها و آزمون‌ها) از دیگر پیشنهادات موجود می‌باشد.

در سالهای اخیر مفهوم اسنادها در زمینه‌ی درمانگری و مشاوره‌ی زوجین اهمیت زیادی را به خود اختصاص داده است، لازم است درمانگران به بررسی سبک‌های اسنادی و ایجاد بینش در زوجین در ارتباط با این اسنادها اهتمام ورزند.

یکی از درمان‌های مؤثر مرتبط با اسنادها را با عنوان بازآموزی سبک اسنادی^{۳۵} سلیگمن معرفی کرده است، به درمانگران پیشنهاد می‌شود در زوجین با سبک اسنادی منفی ترکیبی از این روش درمان جهت کاهش استیصال ارتباطی بهره ببرند.

واژه نامه

1. Family	خانواده
2. Marriage	ازدواج
3. mental health	بهداشت روانی
4. Marital Satisfaction	رضایت زناشویی
5. attributional styl	سبک اسناد
6. locus of causality	کانون علی
7. stability	پایداری
8. generality	کلیت

فهرست منابع

- [1] Nouranipour R, Besharat MA, Yousefi E. The relationship between knowledge and sexual attitude with marital satisfaction in couples living in the Young Researchers Complex of Shahid Beheshti University. Consulting News and Research 2007;(24). [Persian]
- [2] Janetius T. Marriage and marital adjustment. Available online. at:www.homestead.com/ Psycho – religion / files / adjustment, 2004
- [3] Sanaei B. Marriage, Motivations, Abysses and Its Health. Journal of Educational Research, Institute for Educational Research, 1999; 4(3): 4. [Persian]

- [13] Peterson C, Semmel A, Von Baeyer C, Abramson LY, Metalsky GI, Seligman ME. The attributional style questionnaire. *Cognitive therapy and research*, 1982; 6(3): 287-299.
- [14] Assad KK, Donnellan MB, Conger RD. Optimism: An enduring resource for romantic relationships. *Journal of personality and social psychology*, 2007; 93(2): 285.
- [15] Srivastava S, Angelo KM. Optimism, effects on relationships. *Encyclopedia of human relationships*. Thousand Oaks, CA: Sage, 10(9781412958479), n383. 2009.
- [16] Spotts EL, Lichtenstein P, Pedersen N, Neiderhiser JM, Hansson K, Cederblad M, Reiss D. Personality and marital satisfaction: A behavioural genetic analysis. *European Journal of Personality*, 2005; 19(3): 205-227.
- [17] Suchet M, Barling J. Employed mothers: Interrole conflict, spouse support and marital functioning. *Journal of Organizational Behavior*, 1986; 7(3):167-178.
- [18] Sayadpour Z. Successful Marriage: A Survey of Marriage Satisfaction in Students, *Quarterly Journal of Developmental Psychology (Iranian Psychologists)*, 1383; (2) 1: 157-145. [Persian]
- [19] Chang EC, Sanna LJ. Optimism, pessimism, and positive and negative affectivity in middle-aged adults: A test of a cognitive-affective model of psychological adjustment. *Psychology and aging*, 2001; 16(3): 524.
- [20] Fisher TD, McNulty JK. Neuroticism and marital satisfaction: The mediating role played by the sexual relationship. *Journal of family psychology*, 2008; 22(1): 112.
- [4] Olson DH, Olson AK. PREPARE/ENRICH program: version 2000. Preventive approaches in couples therapy, 1999;196-216.
- [5] Nichols MP. Concurrent discriminant validity of the Kansas marital satisfaction scale. *Journal of Marriage and the Family*, 2005;48(2): 381387
- [6] Ahmadi KH. Investigating the effective factors on marital incompatibility and comparing the intervention method of lifestyle change and solving family problems in reducing marital incompatibility. PhD Thesis in Counseling, Allameh Tabatabai University, Tehran. (1382). [Persian]
- [7] Ross L, Lepper MR, Hubbard M. Perseverance in self-perception and social perception: biased attributional processes in the debriefing paradigm. *Journal of personality and social psychology*, 1975; 32(5): 880.
- [8] Taghipour A. Investigating the effect of attributional retraining on attributional style of performance self-esteem and endurance after failure in a football skill test. Master Thesis, Iran University of Medical Sciences and Health Services, Tehran Institute of Psychiatry. (1378). [Persian]
- [9] Fincham FD, Bradbury TN. Assessing attributions in marriage: the relationship attribution measure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1992; 62(3): 457.
- [10] Karney BR, Bardbury TN. Neuroticism, marital interaction and the trajectory of marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1997; 2: 1075-1092
- [11] Holtzworth-Munroe A, Jacobson NS. Causal attributions of married couples: When do they search for causes? What do they conclude when they do?. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1985; 48(6):1398.
- [12] Schumm WR, Paff-Bergen LA, Hatch RC, Obiorah FC, Copeland JM, Meens LD, Bugaighis MA. 1986. Concurrent and discriminant validity of the Kansas Marital Satisfaction Scale. *Journal of Marriage and the Family*, 381-387